

Samarbeidsgruppe for Flomsikring av Frya elv

Planprogram for reguleringsplan med konsekvensutredning Flomsikring av Frya elv – Sør-Fron og Ringeby kommune

Plan-id 0520201703 i Ringeby

Plan-id 0519201700003 i Sør-Fron

2017-07-05 Oppdragsnr.: 5172753

E02	5.07.2017	Planprogram til høring	ANGIN	PeHKi	ANGIN
C01	7.06.2017	Planprogram til behandling	ANGIN	PeHKi	ANGIN
Rev.	Dato:	Flomsikring Frya elv	Utarbeidet	Fagkontroll	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Forord

På vegne av samarbeidsgruppen for Flomsikring av Frya elv legges det med dette fram forslag til planprogram for reguleringsplan for Flomsikring av Frya elv for fastsettelse i Ringeby og Sør-Fron kommune. Samarbeidsgruppen består av Frya Næringspark v/ Ole Tvette Muriteigen, grunneierne i Frya v/ Øyvind Nordrum og Frya Grustak AS v/ Per Erik Skar som også er representant for de næringsdrivende i saken.

Planprogrammet er utarbeidet av Norconsult AS og i er henhold til Plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredning av 1. januar 2015.

Norconsult AS vil kommentere innkomne merknader til forslag om planprogram. Det reviderte planprogrammet vil sammen med høringsuttalelsene bli oversendt Ringeby og Sør-Fron kommune som ansvarlig myndighet for fastsettelse av det endelige programmet for konsekvensutredning.

Figur 1. Oversiktsbilde over nedre del av Frya næringspark. Gudbrandsdalslågen i bakgrunnen.
Kilde: Google maps.

Innhold

1	Innledning	5
1.1	Bakgrunn og formål	5
1.2	Planområdet	7
1.3	Planprogram	8
2	Rammebetingelse	9
2.1	Nasjonale føringer	9
2.2	Regional føringer	9
2.3	Interkommunale føringer	9
2.4	Kommunale føringer	9
3	Metode	10
4	Utredningsbehov	10
	Naturmangfold	12
	Skogbruks- og landbruksinteresser	14
	Kulturminner	14
	Støy- og luftforurensing samt annen forurensing	15
4.1	Samfunn	16
	Beskrivelse av grusressursen og mulige bruksområder	16
	Kommunaltekniske anlegg	16
	Friluft- og Fiskeinteresser	17
4.2	Samfunnssikkerhet - Risiko og sårbarhet (ROS-analyse)	17
	Flom	17
	ROS-analyse	19
5	Planprosess	20
5.1	Framdriftsplan 2017/2018	20
6	Offentlig informasjon og medvirkning	20

1 Innledning

1.1 BAKGRUNN OG FORMÅL

På vegne av samarbeidsgruppa for flomsikring av Frya elv fremmes det forslag om regulering av Frya elv med tilstøtende areal av Norconsult AS. Formålet med reguleringsplanen er et ønske om å detaljregulere Frya elv nedstrøms for Fryavegen. Planområdet skal omfatte sideareal til elva der flomsikringsvoller er etablert i dag. Flomsikring av elva skal foregå på rimeligst mulig måte og reguleringsplanforslaget skal legge opp til masseuttak i elva med årlig gjentakintervall. Jevnlige uttak skal være med på å begrense konsekvensene av framtidige flommer, og en ønsker nå å få regulert dette tiltaket som til nå i all hovedsak har blitt gjennomført som et krisetiltak i regi av NVE.

Frya elv er sterkt masseførende og frakter store mengder grus, stein og finstoff som blir avsatt i nedre del av Frya og i Gudbrandsdalslågen. I flomsituasjoner er massetransporten spesielt stor og det har blitt tatt ut masser i elveløpet til Frya på forskjellige steder herunder i utløpet til Lågen som et krisetiltak flere ganger etter de senere års flommer. Det anslås at gjennomsnittlig årlig transport av grus og stein etter bunnen er på 8-9.000 m³. Sand og finere materiale som transporteres i vannet utgjør tilsvarende, slik at total materialtransport kan være i størrelsesorden 17.000 m³ årlig. I følge NVE sin rapport nr. 89 – 2016, «Gudbrandsdalslågen, sedimentkilder og sedimenttransport» er det vanlig å regne at en storflom medfører 10 ganger så mye massetransport som årsgjennomsnittet. Det vil si 80-90.000 m³ grus og stein. Hvor materialet blir avsatt i elva avhenger bl.a. av om både Frya og Lågen er flomstore samtidig. I rapporten er det antatte uttaksvolumet fra 1971 og fram til i dag anslått til over 400.000m³ masse.

Det har i dag bygd seg opp ei stor elvevifte i Fryas utløp til Gudbrandsdalslågen. Masseavsetning i deltaområdet fører imidlertid også til at vannet fra Frya flommer over i perioder med stor vannføring, og renner inn på dyrka mark. Også det kommunale renseanlegget som ligger i området kan være utsatt for flom på grunn av dette.

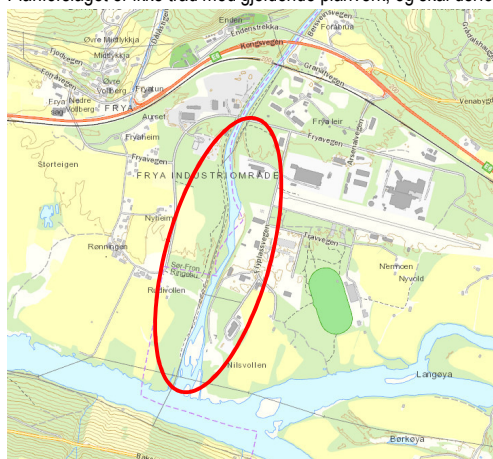
Figur 2. Utløpet av Frya (til høyre) i Gudbrandsdalslågen (til venstre). Det har bygd seg opp ei betydelig elvevifte i selve utløpet til Frya. Bildet er tatt 3. mai 2017 av P.E. Skar.

Reguleringsplanen har til formål å definere et eller flere områder for masseuttak på årlig basis evt. etter behov. Det har vært diskutert etableringen av et masselagringsbasseng/terskel som skulle fange opp deler av massetransporten i Frya. Det har blitt gitt tilbud på prosjekteringsarbeid og en har kommet til at finansiering av et slikt prosjekt ikke er gitt hverken i prosjekterings- eller gjennomføringsfasen. En ønsker nå i pågående prosess å finne rimeligere løsninger for flomsikring av Frya.

Reguleringsplanen kan videre legge til rette for flere flomsikringstiltak om nødvendig etter plan- og bygningsloven. Disse kan være heving av dagens forbygning eller en fortsettelse av forbygningen lengre nedstrøms enn dagens sikringstiltak. En ser ikke for seg at disse flomsikringstiltakene utredes, men at reguleringsplan vil åpne for disse etter nærmere prosjektering. Reguleringsplanforslaget vil således ta høyde for framtidige tilleggstiltak utover uttak av masser hvis det skulle vises seg nødvendig.

Masseuttak i Frya følges opp med en tiltaksplan som følger reguleringsplanforslaget. Tiltaksplanen skal ha tilnærmet samme form som en driftsplan etter Mineralloven. Selv om Mineralloven ikke kommer til anvendelse når flomsikring blir hovedmål for et masseuttak, ser en likevel behov for en plan som beskriver uttaksmåte og driftsopplegg som reguleringsplanforslaget åpner for.

Planforslaget er ikke tråd med gjeldende planverk, og skal derfor konsekvensutredes.

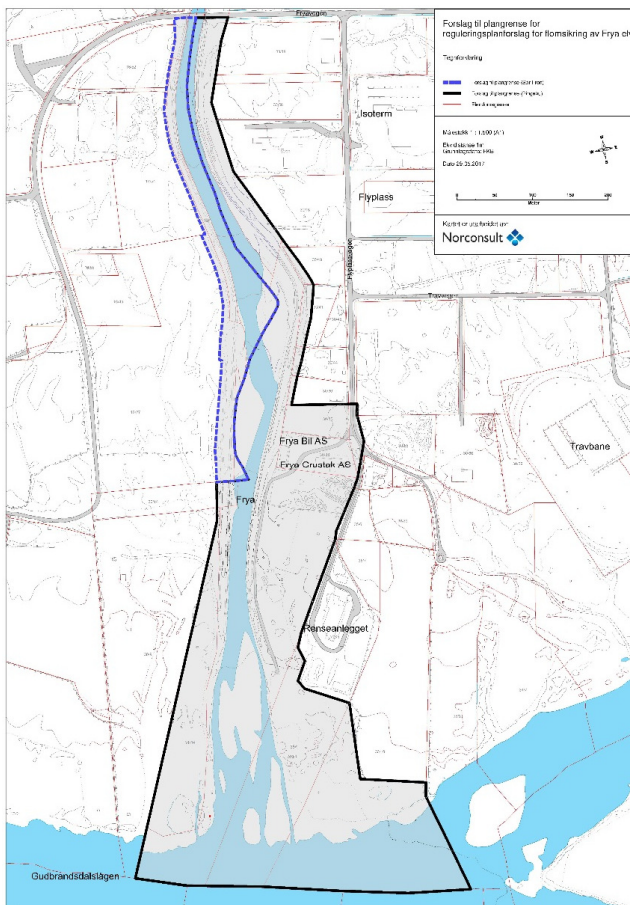

Figur 3. Oversiktskart Frya industriområde nedstrøms for E6. Omtrentlig planområde vises med rød strek.

Kommentert [AB1]: Er dette tiltak som må godkjennes etter plan- og bygningsloven, eller er det vannressursloven og lignende som gjelder? Blir det enten behandling etter pbl eller vannressurslov?

1.2 PLANOMRÅDET

Planområdet omfatter hele eller deler av eiendommene GID, 30/9, 30/14, 30/16, 30/20, 30/35, 30/36, 30/44, 30/41, 30/48, 31/1, 31/14, 35/1 og 36/10 i Ringeby kommune og GID 16/1 og 16/27 i Sør-Fron, se kartvedlegg. Planområdet har en størrelse på totalt 194,7 dekar hvorav 172,3 dekar i Ringeby og 22,4 dekar i Sør-Fron. Planområdet strekker seg fra Fryavegen i Frya industriområde og til midtstrøms i Gudbrandsdalslågen. Forbygningene på begge sider av Frya inngår i planområdet. Planlagt område for masselagring og bearbeiding på gnr/bnr 31/1 inngår også i planforslaget samt gnr/bnr 30/20 og 30/35 som disponeres av Frya biloppuggeri og Frya Grustak. Plangrensen i øst følger her eiendomsgrensen til gnr/bnr 31/1 sørover og videre langs eiendomsgrensen til gnr/bnr 35/1 og jordekanten til gnr/bnr 36/10. Planforslaget utarbeides som to planer med hver sin plan-id i og med at planforslaget går på tvers av kommunegrensen.

Figur 4. Plangrense i Ringeby kommune vises med svart strek, mens plangrensen i Sør-Fron er vist med blått.

Figur 5. Oversiktskart. Flybilde over området. Gudbrandsdalslågen vises i forgrunnen. Frya elva vises fra den kommer ned fra fjellet gjennom Frydalen og fram til utløpet i Gudbrandsdalslågen. Planområdets omtrentlige utstrekning vises med rød sirkel. Kilde: Norge i 3D.

Kommentert [AB2]: Ved varsel om oppstart må det vises et forslag til planavgrensning. Ta inn denne her?

1.3 PLANPROGRAM

Planarbeidet er i oppstartfasen og oppstartsmøte er gjennomført med Sør-Fron og Ringeby kommune den 05.05.2017. Det kom fram av møtet at tiltaket skal vurderes i forhold til forskrift om konsekvensutredning.

Reguleringsplanen skal utarbeides som en detaljregulering, jf. Plan- og bygningslovens § 12-3. I henhold til § 4-1 i plan- og bygningsloven skal det som ledd i varslings av planoppstart utarbeides planprogram for reguleringsplaner som kan ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn.

Forskriftens § 2 omtaler tiltak som direkte medfører plikt til konsekvensutredning. Punkt f) gjelder reguleringsplaner for tiltak etter forskriftens vedlegg I som ikke er konsekvensutredet på høyere plannivå og der reguleringsplan ikke er i samsvar med overordnet plan. Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag er under utarbeidelse og forventes vedtatt i Fylkestinget innen utgangen av 2017.

I og med at regional plan ikke er vedtatt og tiltaket ikke er i tråd med gjeldende overordna planverk, vurderes det at forskriftens §2 bokstav f) kommer til anvendelse. Tiltaket må således konsekvensutredes etter forskrift om konsekvensutredning.

Det utarbeides derfor et planprogram i samarbeid med kommunene for å avklare rammebetingelser for planforslaget i henhold til forskrift om konsekvensutredning. Forslag til planprogram legges ut til offentlig ettersyn i samarbeid med Sør-Fron og Ringeby kommune i minimum 6 uker, og fastsettes deretter i kommunene og senest 10 uker etter frist for uttalelser jf. § 6 i forskrift om konsekvensutredning.

Med utgangspunkt i det vedtatte planprogrammet, utarbeides reguleringsplanen med konsekvensutredning som planlegges sendt ut på høring vinteren 2017/2018.

2 Rammebetingelse

2.1 NASJONALE FØRINGER

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 12.06.2015
- Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen 25.03.2011
- Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag 10.11.1994
- Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442-2016)
- Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand St. meld. Nr. 26 (2006-2007)

Kommentert [AB3]: Dette er et punkt som ofte kan bli litt vagt, da det meste av føringer kan være relevant.. Foreslår å ta ut henvisning til lovverk og heller ta med disse henvisningene.

2.2 REGIONAL FØRINGER

- Regional planstrategi 2016-2020 – Mulighetenes Oppland i ei grønn framtid
- Regional plan for samfunnssikkerhet og beredskap 2014-2017 (med vedlegg: forventede klimaendringer og behov for samfunnssikkerhetstiltak for Oppland).
- Regional plan for folkehelse i Oppland 2012-2016
- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma 2016-2021 med tilhørende lokal tiltaksanalyse for vannområdet Mjøsa.
- Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag – under utarbeiding

2.3 INTERKOMMUNALE FØRINGER

- Interkommunal ROS-analyse for Midt-Gudbrandsdal 08.11.2013

2.4 KOMMUNALE FØRINGER

Sør-Fron: Kommuneplanens arealdel 2014-2025, vedtatt 09.02.2016

Reguleringsplan 0519219860003, vedtatt 30.10.86

Ringeby: Kommuneplanens arealdel, 5202001, vedtatt – reguleringsplan skal fortsatt gjelde

Områderegulering Frya, 052019840001A, vedtatt 27.08.1997

Områderegulering Frya, 052019840001B, vedtatt 21.03.1991

Reguleringsplan for Frya, 052019840001, vedtatt 01.01.1984

Under behandling:

Kommuneplanens arealdel 2015 – 2027, 3.gangs høring

3 Metode

Konsekvensutredningen skal i hovedsak basere seg på metodikken beskrevet i Statens vegvesens Håndbok V712 (Vegdirektoratet 2014), da i første rekke metodikken som brukes for ikke prissatte konsekvenser.

Tre begreper står sentralt i håndbok V712 når det gjelder vurdering og analyse av ikke prissatte konsekvenser:

- *Verdi*. Med verdi menes en vurdering av hvor verdifullt et område eller miljø er.
- *Effekt/omfang*. Med omfang menes en vurdering av hvordan et område påvirkes.
- *Konsekvens*. Med konsekvens menes fordeler og ulemper et definert tiltak vil medføre i forhold til 0-alternativet. 0-Alternativet er slik planområdet vil framstå uten den planlagte utbygginga, dvs. videreføring av dagens situasjon.

Metodikken kan forenkles for enkelte utredningstema ved behov. Utredningen begrenses til et omfang som gir et godt beslutningsgrunnlag for hvert enkelt tema.

4 Utredningsbehov

Norconsult AS har sammen med Sør-Fron og Ringeby kommune kommet fram til elementer som bør belyses nærmere for å kunne vurdere tiltak foreslått i planforslaget. Forslag til tema som skal utredes er vurdert ut fra forskriftens vedlegg 3 og forhold ved reguleringsplanen som kan gi konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn.

Konsekvensutredningen skal jf. § 9 ta utgangspunkt i foreliggende kunnskap og om nødvendig oppdatere den.

Konsekvensutredningen vil omfatte en beskrivelse av konsekvensene av det konkrete tiltaket samt forslag til avbøtende tiltak dersom nødvendig. Konsekvensene utredes i forhold til følgende alternativer:

0-Alternativet

0-Alternativet er den mest sannsynlige utviklingen av området dersom det planlagte tiltaket ikke gjennomføres. Frya vil transportere betydelige masser hvert år. Mengden masse vil trolig mangedobles ved en flomhendelse. Det finnes per i dag ingen måte å fange opp massene på og det er heller ikke regelmessig uttak i elva. Krisetiltak vil måtte iverksettes ved flomhendelser i framtiden også. Gudbrandsdalslågen kan påvirkes ved oppstuvning i varierende grad oppstrøms for Frya utløpet. Frya kan finne nye løp og flomforbygningen kan forringes ved at massene i elva bygger seg opp såpass mye at flomvernet kan bli utilstrekkelig eller bli skadet av/ved flomhendelser i Frya.

Andre flomsikringstiltak har vist seg å være for kostnadskrevende og vil per i dag ikke bli gjennomført grunnet manglende finansiering.

Konsekvenser for planforslaget vil bli vurdert opp imot 0-Alternativet.

Kommentert [AB4]: Essensen i utredningen blir å vurdere samfunnskostnaden ved offentlige krisetiltak (0-alternativet) opp mot samfunnsnyten ved årlige private uttak av masse (hovedalternativet)

Kommentert [GA5R4]: Se nedenfor

Hovedalternativet

Hovedalternativet vil være den mest sannsynlige utviklingen av området dersom tiltaket gjennomføres slik det er skissert i planforslag. Det vil legges opp til årlige uttak i Frya på nærmere angitte plasser. Uttakene vil være begrenset i utstrekning og dybde. Planforslaget vil sette slike begrensninger i tillegg til at det utarbeides en tiltaksplan som vil vise uttaksmåte, dybde osv. i detalj. Lagring av massene som tas ut av elva vil lagres på nærmere angitt masselagringsplass før eventuell bearbeiding og transport fra planområdet.

Hovedalternativet legger opp til vedlikeholdsuttak av masser som avsettes i Frya. På den måten vil kapasiteten for masseopplag ved en flomhendelse være økt i forhold til dagens situasjon. Det vil åpnes for større uttak etter flomhendelser.

Andre flomsikringstiltak blir ikke vurdert eller utredet i denne planen på grunn av de store kostnadene ved gjennomføringen av eventuelle andre flomsikringstiltak. Forslagsstiller kan likevel i dialog med de offentlige høringsmyndighetene legge til rette for flere typer tiltak etter plan- og bygningsloven i reguleringsplanforslaget. Disse vil kunne prosjekteres og gjennomføres når økonomien og ansvarsforhold til eventuelle tilleggstiltak er avklart.

Kommentert [AB6]: Essensen i utredningen blir å vurdere samfunnskostnaden ved offentlige krisetiltak (0-alternativet) opp mot samfunnsnyten ved årlige private uttak av masse (hovedalternativet)

Kommentert [GA7R6]: Vi mener at målet med reguleringsplanen er å vurdere masseuttak i Frya elva, og utrede konsekvensene av dette tiltaket. Det er ikke en samfunnsøkonomisk analyse vi utarbeider, men en avklaring av denne konkrete arealbruken særlig med tanke på å minske flomfaren.

Kommentert [AB8]: Riktig forstått?

Kommentert [GA9R8]: ja

Kommentert [AB10]: Riktig forstått?

Kommentert [GA11R10]: ja

NATURMANGFOLD

Eksisterende situasjon

Frya elva ble varig verna mot utbygging i 1980. Vernegrunnlaget er blant annet beskrevet som urørthet i øvre del av elva og stort naturmangfold knyttet til vassdragets elvesystemer og med få vann, geomorfologi og botanikk.

Det er registrert flere naturverdier og biologisk mangfoldverdier i planområdet.

Vest for utløpet til Frya elva er det registrert en stor forekomst av naturtypen Gråor-Heggeskog som betegnes som svært viktig og nasjonal verdi (A-verdi). Utformingen av naturtypen er flommarksskog og det er registrert flere rødlistearter i forbindelse med naturtypen. Mandelpil (VU – sårbar), huldregras (NT – nær trua) og tidligere også aniskjuka (EN – sterkt trua) som trolig fremdeles finnes i området. Huldregras er en art som har særlig stor forvaltningsinteresse.

I deltaområdet til Frya elva er det registrert naturtype for stor elveør som er kategorisert som lokalt viktig (C-verdi). Vegetasjonstypen beskrives som fragmentert og dårlig utviklet og bærer preg av inngrep i området. Rullesteinseilsværer med glissent klåvedkratt litt innenfor selve utløpet, samt gråorheggeskog og noe duggpil- og mandelpilkratt på østsida av elva. Gradvis finere materiale utover i elveoset, og mest vegetasjonsløse sandbanker ytterst. Klåved er rødlistet som nær truet (NT), mens mandelpil og duggpil begge er klassifisert som sårbare (VU). Lokaliteten har lokal verdi som rasteområde for vannfugl, mest ender og vadefugl, samt at dverglo (NT) hekker enkelte år. Området er dessuten en svært viktig rasteplass for trane under vår og høsttrekket i tillegg til å være rasteområde for sangsvane (vår) og gjess (mest høst).

Det er dessuten registrert taigaseigsopp (NT – nær trua) og klåved langs Frya omtrentlig på høyde med bilophoggeriet. Disse er lokalisert utenfor naturtypene som er omtalt ovenfor.

Strekningen av Frya elv fra dagens E6 til utløpet av elva i Gudbrandsdalslågen er registrert som oppvekstområde, men ikke gyteområde for Storaure. Området av like utenfor utløpet av Frya er derimot registrert som gyteområde for arten.

Det er også registrert en viktig trekkveg for elg langs Frya som er av lokal til regional verdi (Larsen & Fjeldstad, 2009)

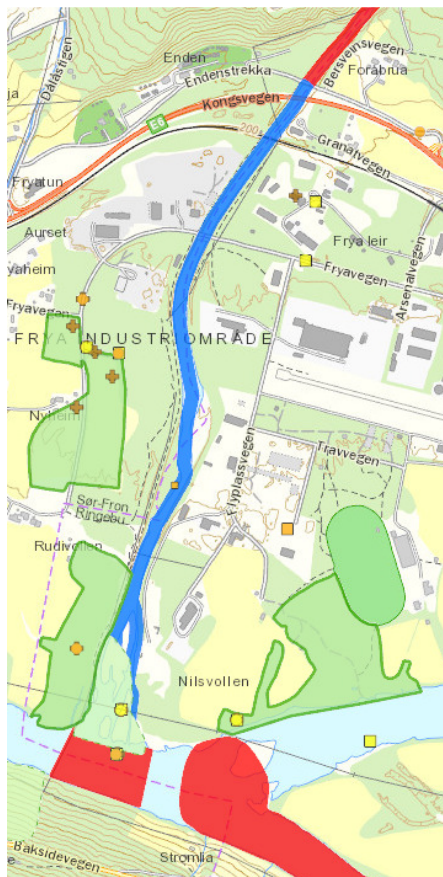
I forbindelse med planleggingen av ny E6- trase har det blitt gjennomført registreringsarbeid av naturmiljøer på land og i vann i 2009. Registreringene har blitt sammenstilt med tidligere kunnskap av Miljøfaglig utredning ved Larsen, B.H. & Fjeldstad, H. i rapporten «Ny E6 på strekning Ringeby sør til Frya. Konsekvensutredning på tema naturmiljø».

I 2004 har fiskekonsulent Ole Nashoug skrevet rapporten «Masseuttak og fisk i Frya, Ringeby kommune». Rapporten peker på både fordeler og ulemper med masseuttak i nedre del av Frya med tanke på fiskens vandrings- og gytemuligheter. Rapporten sammenstiller også historiske data og tiltak i planområdet. Fordelene ved masseuttak etter prinsipper skissert av NVE tidligere vil sikre tilfredsstillende avrenningsforhold og bedre vandringsmulighetene for fisken. Tilrettelegging av kulp øverst i masselagringsbasseng vil sikre fiskens overlevelsesmuligheter, og skape nye fiskeplasser. Etableringen av forbygningene har trolig økt massetransporten i vassdraget, fjernet kantvegetasjon og skapt tiltagende kjøving og bunnfrysing over lengre elvestrekninge, jf. rapporten.

Kommentert [AB12]: Bruk helst ett begrep og presiser nærmere ved behov

Kommentert [AB13]: På generelt grunnlag ja, men har ikke eksakt oversikt over hvilke deler av Frya som er undersøkt. Vet heller ikke om det er undersøkt for vassdragstilknyttet fugl, vegetasjon, bunndyr. Avventer Fylkesmannens vurdering av kunnskapsgrunnlaget.

Kommentert [AB14]: Terrestrisk, akvatisk? For hvilket område?

Figur 6. Biologisk mangfoldverdier i og i nærheten av planområdet. Kilde: Naturbase & Artsdatabanken.

Mulige virkninger

Naturmiljøer kan påvirkes både positivt og negativt som følge av det planlagte tiltaket. Arters levevilkår og utvikling kan endres ved gjennomføring av hovedalternativet i forhold til dagens situasjon.

Utredningsbehov

Planlagt tiltak skal vurderes etter reglene for saksbehandling i Naturmangfoldloven §§ 8 – 12.

Kunnskapsgrunnlaget, jf. § 8 vurderes som god av både Ringeby kommune og forslagstiller, og en ser ikke behov for supplerende utredninger. En ber om tilsvarende vurdering av kunnskapsgrunnlaget fra de offentlige høringsmyndighetene. Konsekvenser av det planlagte tiltaket må synliggjøres for de enkelte verdiene som finnes i området. Dette gjelder både vegetasjon, vassdragstilknyttet fugl, bunndyrfauna og fisk.

Kommentert [AB15]: Jeg forstår ikke sammenheng mellom overskrift og tekst. Mulige virkninger vil være ev. negativ påvirkning på naturmiljøet. Beskriv gjerne dette, eller ev. dropp avsnittet. Det viktigste er å få frem om det er behov for innhenting av ny kunnskap, jf. avsnittet nedenfor.

Kommentert [AB16]: På generelt grunnlag ja, men har ikke eksakt oversikt over hvilke deler av Frya som er undersøkt. Vet heller ikke om det er undersøkt for vassdragstilknyttet fugl, vegetasjon, bunndyr. Avventer Fylkesmannens vurdering av kunnskapsgrunnlaget.

SKOGBRUKS- OG LANDBRUKSINTERESSER

Eksisterende situasjon

Skogen langs Frya er klassifisert til lav og middels bonitet. Strekningen fra E6 og nedstrøms Frya er forbygd. Kantsonen langs Frya og skogen på forbygningen er dominert av forskjellige lauvtreslag og krattskog. Det er grunneier som har skjøtselansvar på forbygningen. Skogen vurderes egnet til ved, men ikke som drivverdig skog i skogbrukssammenheng. Skogen langs Frya vil til dels også omfattes av vannressurslovens § 11 som omhandler kantsoner til vassdrag.

Det er etablert fulldyrka mark på begge sider av Fryas utløp i Gudbrandsdalslågen. Avstanden mellom forbygningen og dyrkamarka er omtrent 100 meter både i øst og vest. Nedstrøms av forbygningen har elva flommet innover tilstøtende areal tidligere. Dyrkamarka har vært berørt av flommene særlig på østsiden av Frya.

Mulige virkninger

Skogen i området anses ikke å ha stor verdi i skogbrukssammenheng og effekten av det planlagte tiltaket vurderes som liten for skogbruksinteressene i planområdet. Deler av skogsarealet har dessuten skjøtels- og hogstrestriksjoner som følge av pålagt skjøtsel av forbygningene og de registrerte naturtypene. Skogen langs Frya er med på å stabilisere forbygningen så lenge den blir skjøttet riktig og trærne ikke får stor nok dimensjon til at rotsystemet kan gjøre skade på forbygningen. Som kantvegetasjon og av biotophensyn er skogen verdifull.

Dyrka marka kan forringes eller ødelegges ved større flommer der Frya finner nye løp i nedre del ved utløpet i Lågen.

Utredningsbehov

Jord- og skogbruksverdiene i området er kjent.

Konsekvenser av tiltaket må vurderes i forhold til jord- og skogbruksinteressene i området.

KULTURMINNER

Eksisterende situasjon

Det finnes ingen registrerte kulturminner eller kulturmiljøer i eller i nærheten av planområdet.

Mulige virkninger

Eventuelle kulturminner, en ikke kjenner til, blir ikke hensyntatt og kan bli ødelagt.

Utredningsbehov

Potensiale for funn av kulturminner må avklares med Fylkeskommunens kulturvernavdeling.

Behov for markbefaring må avklares basert på en samlet vurdering av potensialet for funn.

Kommentert [AB17]: Relevant for tema naturmiljø og samfunnssikkerhet, ikke skogbruk. Ok som opplysende tekst.

Kommentert [GA18R17]: Jeg har supplert teksten og lar teksten stå som informasjon.

STØY- OG LUFTFORURENSING SAMT ANNEN FORURENSING

Eksisterende situasjon

Det har foregått forholdsvis jevnlig uttak i Frya både i form av krisetiltak og masseuttak. Lagringsområde for massene har vært lokalisert rett vest for renseanlegget. Maskiner har i forbindelse med uttak vært stilt opp i tilknytning til Frya bilhoppuggeri og lokalene for Frya Grustak AS.

En kjenner ikke til at det har vært iverksatt tiltak som skal forbygge forurensing ved tidligere masseuttak i Frya. Det antas at støy og støv har forekommet i forbindelse med tidligere uttak og massetransport fra området.

Figur 7. Renseanlegget er markert med rød pil. Dagens masselagringsområde er vist med rød sky. Oppstillingsplass for maskiner vises med gul sky.

Av grunnvannsdatabasen Granada går det fram at det er et betydelig grunnvannspotensial i hele planområdet. Det er etablert flere løsmassebrønner i og i nærheten av planområdet. Interkommunalt vannverk er lokalisert like oppstrøms planområdet.

Løsmassene er kategorisert som elve- og bekkeavsetning som består av material som er avsatt av elver og bekker. Det angis at sand og grus dominerer slike forekomster og at mektigheten varierer mellom 0,5 m til 10 m. Det er registrert et område med forurenset grunn nordvest for planområdet i Sør-Fron ved Frya forbrenningsanlegg.

Mulige virkninger

Det planlagte tiltaket vil medføre støy i anleggs-/uttaksperioden hvert år. Dessuten vil forurensing av støy og støv kunne forekomme i forbindelse med lagring, bearbeiding og transport av massene til og fra lagringsområdet.

Ved lagring av drivstoff, olje og lignende vil lekkasjer kunne forekomme ved påfylling evt. uhell og lekkasjer med anleggsmaskiner.

Kommentert [AB19]: Hvordan er det gitt tillatelse til disse uttakene?

Kommentert [GA20R19]: Det er NVE som hadde to avlagringsbasseng så tidlig som i 1968 i Frya, jf. «Masseuttak og fisk i Frya, Ringeby kommune» av Ole Nashoug. Jeg vet ikke hvem som fysisk har stått for masseuttak og hvilke eventuelle tillatelser som lå til grunn for uttakene.

Utredningsbehov

Omfanget av belastningen av det planlagte tiltaket må vurderes i henhold til T-1442-2016 Retningslinje for støy. Det finnes ikke støyømfintlig bebyggelse (bolig) i nærheten.

Tiltak ved støvflukt fra uttaks- eller lagringsområdet, og tiltak ved utslipp fra maskiner skal også gjøres rede for i planforslaget. Det skal dessuten vurderes hvor lagring av drivstoff o.l. tillates. Eventuelle lekkasje fra drift skal omtales med tanke på potensiell grunnvannsforurensing. Tiltak skal innarbeides i planforslaget.

Eksisterende forurensing ved Frya forbrenningsanlegg i Sør-Fron vurderes å ikke ha sammenheng med tidligere uttak i Frya og området ligger forholdsvis langt utenfor planområdet. Det ses derfor ingen sammenheng med det igangsatte planarbeidet.

4.1 SAMFUNN

BESKRIVELSE AV GRUSRESSURSEN OG MULIGE BRUKSOMRÅDER

Eksisterende situasjon

Bruksområdet for grusressursener i all hovedsak for veg- og anleggsformål. Det er per i dag ikke tatt prøver som dokumenterer kvaliteten på massene. I Grusdatabasen til NGU er ressursen beskrevet som meget viktig. Massene i elveutløpet er oppgitt til å ha følgende sammensetning av kornfraksjoner: stein 10%, grus 40% og sand 50%. Massene er oppgitt til å være godt egnet til tekniske formål.

Mulige virkninger

En kjenner ikke hele anvendelsesområdet av massene da en ikke har analysert dem nærmere. En vil ha lokalt tilgjengelige masser til bruk innen tekniske formål som veg- og bebyggelse. Dersom hovedalternativet realiseres vil masseuttaket være kontinuerlig og tilgjengeligheten av masser være forutsigbar.

Utredningsbehov

Ressursens art og kvalitet skal beskrives. Avgrensing for uttaksområdet må utredes i planprosessen.

Uttaksvolum må beskrives og det må utarbeides en tiltaksplan som beskriver driftsmåte på samme måte som en forenklet driftsplan etter Mineralloven.

Forventet sysselsetting og samfunnsvirkninger som følge av tilgjengelig masser i henhold til hovedalternativet skal beskrives.

Kommentert [GA21]: NVE sin grus og puk database var nede da jeg skrev første utkast. Fikk sjekket litt nærmere nå. Det skal i tillegg finnes en rapport med en anvendelsesanalyse, opplyser en av grunneierne. Denne har jeg ikke fått tilgang til enda.

Kommentert [AB22]: Vurdering av uttaksvolum, samt kvalitet er viktig for å vurdere samfunnsnyttien av uttaket. Dersom det går an å si noe om antall årsverk, arbeidsplasser, skatteinntekter til kommunen, kjøp av andre lokale tjenester ol, bør dette også tas med.

KOMMUNALTEKNISKE ANLEGG

Eksisterende situasjon

Det krysser flere VA-ledninger nedstrøms for planområdet.

Utredningsbehov

Eventuell mulighet for utvasking av rørene på grunn av uttak av masse skal vurderes.

FRILUFTS- OG FISKEINTERESSER

Eksisterende situasjon

Arealene nærmest Frya elva er avsatt som offentlig friområde i gjeldende reguleringsplaner. Det er etablert forbygninger på begge sider av Frya. Forbygningene brukes noe som tursti, opplyser Per Erik Skar. Det foregår fisking på den aktuelle strekningen i Frya elva tidligere. En kjenner ellers ikke til at området brukes til friluftsmål.

Mulige virkninger

Masseuttaket medfører trafikk til og fra uttaksområdet og masselagringsplassen i tillegg til at støy og støv vil forekomme. Situasjonen vil ligne den ved tidligere krisetiltak/strakstiltak utført i Frya tidligere. Massetransporten, masseuttak, forbygninger og kanalisering har hatt effekt på elvas kvaliteter som gyteplass, jf. «Handlingsplan for størretens gyte- og oppvekstområder i Gudbrandsdalslågen og Gausa med sideelver». Forbygningen vil fortsatt kunne brukes som tursti.

Utredningsbehov

Friluftskvaliteten av området vurderes ikke som høy med tanke på at det ligger midt i et industriområde.

Det er utarbeidet en rapport av Ola Nashoug i 2004 som omtaler konsekvensene av masseuttak på fisk i Frya. En anser materialet, som er utarbeidet, som tilstrekkelig for å kunne vurdere konsekvensene av det planlagte tiltaket for fisken og fiskemulighetene i planområdet.

Framtidig bruk av forbygningen som tursti og regulering av denne arealbruken vurderes i planprosessen.

Kommentert [AB23]: Negativ?

Kommentert [GA24R23]: Både positiv og negativ effekt. Disse vil sammenstilles i KU.

Kommentert [AB25]: Si noe om eventuell utvidet tursti på forbygningen?

4.2 SAMFUNNSSIKKERHET - RISIKO OG SÅRBARHET (ROS-ANALYSE)

FLOM

Eksisterende situasjon

Det er utarbeidet et flomsonekart av NVE i 2004. Prosjektet er del av flomsonekartserien til NVE og inneholder blant annet flomberegning for Frya elv og Lågen. Det blir påpekt usikkerhet av modellen på grunn av endrete bunnforhold som skyldes masseopplag eller masseuttak. De første store elveforbygningene langs Frya ble etablert i 1917. Det har også blitt anlagt masseavlagringsbasseng i forlengelsen av elveforbygningen i 1968, 600 – 700 meter ovenfor elveoset sørvest for flystripa. Trolig har også inntaksbassenget til gamle Frya kraftstasjon som ligger oppstrøms for E6, fungert som masseoppsamlingsdam. Flommen i 1995 ødela mye av denne konstruksjonen. Etter flommen i 1995 ble det tatt ut mye masse i bassenget ved flystripa og i utløpet av Frya av NVE. Senest i både 2012, 2014 og 2016 ble det gjennomført krisetiltak av NVE i form av masseuttak i noe ulik størrelsesorden.

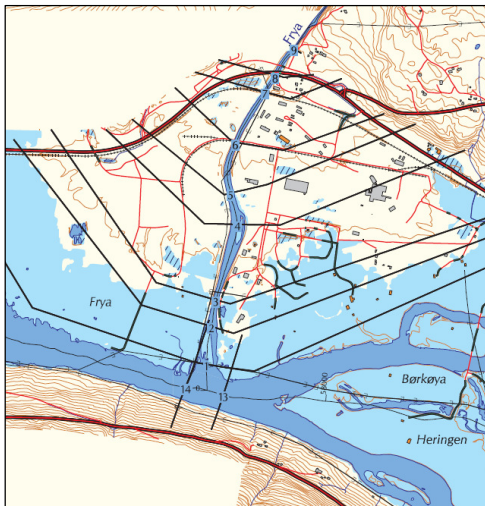
Ved befaring av området i april 2017 ser det ut som massene som ble beskrevet tatt ut i 2014 og 2016 langt på veg har bygd seg opp igjen omtrentlig på samme sted.

Mulige virkninger

Fryas massetilførsel er så stor at den kan tenkes å påvirke Lågens elveløp i form av oppstuvning oppstrøms. Ved framtidige flomhendelser kan det påvirke områdene oppstrøms i Lågen negativt.

Ved flom i Frya elva er det mulig at flomvernet som forbygningen gir, blir skadet og mindre effektiv som følge av at elva finner nye løp grunnet massene som har bygd seg opp i elveløpet. Elva vil trolig kunne finne nye løp nedstrøms forbygningen uavhengig om denne er intakt eller ikke ved eventuelle flomhendelser.

Hvis materialet som har blitt transportert til planområdet får bygge seg opp over tid, antas det at flomvernet kan bli utilstrekkelig ved at elva rett og slett stiger over nivået av forbygningen. Krisetiltak vil også i framtiden kunne gjennomføres etter behov.

Figur 8. 200 års flom ved utløpet av Frya i Gudbrandsdalslågen. Kilde: NVE, rapport nr. 1S/2004.

Utredningsbehov

Grunnet den store sedimenttransporten fra Frya, ser en behovet for å fange opp massene og ha jevnlig uttak i elva tilsvarende omfanget av den gjennomsnittlige transporten.

Omfanget av gjennomsnittlig massetransport er kjent (NVE, rapportnr 89/2016 Gudbrandsdalslågen – Sedimentkilder og sedimenttransport).

Tiltaket skal også vurderes opp mot 0-alternativet, som innebærer iverksetting av krisetiltak ved/etter flomhendelser.

Kommentert [AB26]: I Lågen?

Kommentert [AB27]: Bør nevne at 0-alternativet tar høyde for at det vil utføres krisetiltak.

Figur 9. Bildet viser massene som har bygd seg opp i nedre del av Frya like før utløpet til Lågen. Mektigheten er anslått til omtrent 1 meter tykkelse. Kilde: Norconsult AS.

Lokalisering og utforming av masseuttaket må utredes. En ser for seg at masseuttaket foregår i all hovedsak fra et fast område. I tillegg må det vurderes om masseuttak kan tillates andre steder som i utløpet av Frya etter større flomhendelser ved behov, men ikke på regelmessig basis.

Tidspunkt på året for når masseuttak kan foregå, må tas stilling til i planarbeidet.

Figur 10. Flybilde med dagens sikringstiltak (rød).

ROS-ANALYSE

- ROS-analysen innebærer kartlegging av sannsynligheten for uønskete hendelser som kan inntreffe. Analysen er en vurdering av potensielle farer for mennesker, miljø, økonomiske verdier og viktige samfunnsfunksjoner.
- Vurderingen av risiko og sårbarhet skal tilpasses plannivået.

Kommentert [AB28]: I så fall må det defineres veldig konkret når det skal være kulant å ta ut masse her (må avklares i prosessen)

5 Planprosess

5.1 FRAMDRIFTSPLAN 2017/2018

Det er skissert følgende framdriftsplan for den videre planprosessen:

	Prosess	Ansvar	Frist
1	Oppstartsvarel	Norconsult	03.07.2017
2	Høring av planprogram – 6 uker	Norconsult	03.07.2017
3	Innspill til varsel om oppstart		28.08.2017
4	Høringsfrist planprogram		28.08.2017
6	Evt. justering av planprogrammet	Norconsult	01.09.2017
7	Fastsetting av planprogrammet	Ringebu/Sør-Fron kommune	Sep. 2017
8	Innsending av reguleringsplanforslag med konsekvensutredning	Norconsult	Jan 2018
9	Førstegangs behandling og vedtak om offentlig ettersyn av planforslaget	Ringebu/Sør-Fron kommune	Feb. 2018
10	Frist for høringsinnspill		Mars/april 2018
11	Evt. justering av planforslaget	Norconsult	April 2018
12	Andregangs behandling av planforslaget	Ringebu/Sør-Fron kommune	April/Mai 2018
13	Sluttbehandling og vedtak av planen	Ringebu/Sør-Fron kommune	Mai 2018

6 Offentlig informasjon og medvirkning

Lovens krav om medvirkning vil bli ivarettatt gjennom høring av planprogrammet som gir anledning til å påvirke hvilke spørsmål som er viktige i planprosessen. På denne måten gis det anledning til innflytelse i den videre saksgang hvor det endelige planforslaget skal behandles. Behov for møter med berørte parter vurderes underveis i prosessen.

Prosessen med offentlig informasjon og medvirkning tar utgangspunkt i tidsplanen for planarbeid skissert under pkt. 4.1.